

Datum
2021-12-23Diarienummer
BN 2016-00088

Kungsbacka

Detaljplan för verksamheter inom Frillesås-Rya 3:77

Genomförande

Byggnadsnämnden beslöt den 8 juli 2021 § 204 att genomföra granskning av detaljplaneförslaget. Detaljplaneförslaget har varit utställt för granskning i Stadshuset i Kungsbacka under tiden 20 juli till 27 augusti 2021.

Planförslaget har under samma tid sänts till berörda myndigheter, nämnder, föreningar och sakägare för yttrande.

Tidigare i planprocessen har detaljplanen skickats ut för samråd. Detta skedde under perioden 3 november till 1 december 2021. Ett digitalt samrådsmöte ordnades 11 november 2020. I samrådsmötet deltog sex personer, förutom kommunens tjänstepersoner.

Planförslaget syftar till att möjliggöra ett verksamhetsområde för transportintensiv och i viss mån störande verksamheter. Detaljplanen ska vara flexibel för att möjliggöra etablering av både stora och små verksamheter.

Sammanfattning

Under granskningstiden inkom 17 skrivelser. Inkomna synpunkter berör i huvudsak dagvatten, påverkan på trafiknätet, påverkan på landskapsbilden och kulturmiljö, påverkan på natur, påverkan på angränsande hästverksamhet. Övriga synpunkter finns på Samhällsbyggnadskontoret.

Kontoret har bedömt att planförslaget ska revideras. Revideringen innebär justeringar i plankarta och planbeskrivning, se specifikation på sista sidan i detta granskningsutlåtande. Framförda synpunkter har i övrigt kunnat beaktas genom mindre ändringar i planhandlingen. Eftersom revideringen inte innebär någon väsentlig ändring av förslaget erfordras inte någon ny granskning.

Fastighetsägarna till Almedal 1:23, Frillesås-Rya 4:17, Kulla 1:73 samt Frillesås-Rya 3:124 har lämnat synpunkter som inte tillgodosetts.

Inkomna synpunkter och förvaltningens kommentarer

Inkomna synpunkter har sammanfattats nedan. Personnamn anges inte. Samtliga synpunkter finns tillgängliga på Samhällsbyggnadskontoret. Länsstyrelsens yttrande bifogas.

Statliga och regionala myndigheter

1. Länsstyrelsen

Länsstyrelsen bedömer att ett antagande av detaljplanen enligt förslaget kan komma att prövas.

Länsstyrelsen befarar att:

- riksintresse enligt miljöbalken påtagligt kommer att skadas,
- det som föreslås blir olämpligt med avseende på hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.
- miljö kvalitetsnormer enligt miljöbalken inte iakttas,

Länsstyrelsen befarar inte att:

- strandskydd enligt 7 kap miljöbalken (MB) upphävs i strid med gällande bestämmelser,
- reglering av mellankommunala frågor inte samordnas på ett lämpligt sätt.

Riksintresse E6

Trafikutredningen behöver kompletteras med åtgärder längs väg E6. Ett avtal med alla kommande vägåtgärder behöver vara klart innan planen antas. Se vidare yttrande från Trafikverket.

Riksintresset Natura 2000-området Vendelsö, MKN vatten och dagvattenhantering

Länsstyrelsen anser att utbyggnaden av dagvattenanläggningen som den beskrivs i dagvattenutredningen inte är säkerställd i detaljplanen och det är därmed inte heller säkerställt att påverkan på Natura 2000-området undviks och att MKN inte påverkas negativt.

Hälsa- och säkerhet – Buller

Länsstyrelsen anser att kommunen tydligare bör ange att det är ljudnivåerna i zon A på sid 33 i planbeskrivningen som gäller för det industribuller från detaljplaneområdet som når bostäder.

Hälsa- och säkerhet – Risker

Planhandlingen behöver säkerställa att skyddsåtgärder med anledning av närheten till rekommenderad led för farligt gods utförs.

Råd om tillämpningen av PBL och MB

Dagvattenanläggningar på kvartersmark

Det saknas tillräckligt utrymme för de dagvattenanläggningar som rekommenderas i dagvattenutredningen.

Dagvattenanläggningar på allmän platsmark

Länsstyrelsen ifrågasätter att ytor för dagvattenanläggningar kan kombineras med funktionen rekreatiomsområde.

Eventuella dispenser från strandskyddet behöver vara avklarade innan detaljplanen antas.

Kulturmiljö och landskapsbild

Det är otydligt i planbeskrivningen vad bedömningen att konflikten med närliggande kulturvärden är liten baseras på.

Eftersom den nya bebyggelsen inom planområdets södra del enligt planbeskrivningen bör utformas och gestaltas så att den anknyter till befintlig bebyggelse, bör detta regleras i detaljplanen genom lämpliga bestämmelser. Kommunen bör se över hur anpassningskravet i 2 kap 6 § PBL ska tillgodoses vad gäller anpassning till landskapsbild och till kulturvärden på platsen.

Där miljökonsekvenserna beskrivs saknas koppling till de delar av miljömålet God bebyggd miljö som berör kulturmiljö.

Tidigare synpunkter avseende konsekvenser för kulturmiljön och den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen i närområdet, exempelvis Kulla 1:73 och Kulla 1:4, kvarstår från samrådsyttrandet.

Arkeologi

Ur arkeologiskt hänseende vill Länsstyrelsen påminna om att de arkeologiska utredningar som utfördes 2016 ej innefattade hela den yta som nu finns med i planbeskrivningen (se bifogad karta). Mot bakgrund av tidigare påträffade ytor med fornlämningar inom planområdet skall de två ytorna i södra delen av planområdet underkastas arkeologisk utredning enligt 2 kap 11 § Kulturmiljölagen. Ansökan om arkeologisk utredning söks hos Länsstyrelsen.

Biotopskydd

Kommunen bör säkerställa att biotopskyddsdispenser beviljas innan planen färdigställs och antas om planens genomförande är avhängigt att dispensererna beviljas.

Naturvärden

Mot bakgrund av naturvärdesinventeringen slutsatser är det rimligt att samtliga områden som är utpekade i inventeringen undantas från exploatering. Detta utöver de undantag som redan gjorts för att skydda naturvärden i detaljplanen.

De hänsyn som behöver tas för en hållbar planering behöver tas i beslutet om detaljplan, inte skjutas på framtiden.

Skyddade och hotade arter

Länsstyrelsen har i samrådet yttrat att åtminstone de identifierade naturvärdesområdena i naturvärdesinventeringen som kommer att påverkas av exploateringen ska inventeras med avseende på

arter som är skyddade genom artskyddsförordningen samt rödlistade och hotade arter. Att någon sådan inventering utförts framgår inte av handlingarna.

I planbeskrivningen på sidan 39 görs bedömningen att planen inte har ”någon större negativ påverkan på skyddade arter”. Eftersom kommunen även skriver att de gör bedömningen att ingen artskyddsdispens krävs säger de mellan raderna att ingen påverkan sker. Detta är dock aldrig uttryckt eller motiverat. Länsstyrelsen påminner att frånvaron av artobservationer i t ex artportalen inte betyder att det inte finns skyddsvärda arter i ett område, det kan lika gärna vara (eller kanske till och med troligare) att området inte är undersökt. Om fridlysta arter påverkas krävs en artskyddsdispens.

Groddjursinventering

Två våtmarker har inventerats med avseende på groddjur. I den ena av dammarna påträffades mindre vattensalamander och vanlig groda. Denna damm är undantagen exploatering då den ligger i allmän plats Natur. I den andra dammen, som också ingår i område 5 i naturvärdesinventeringen, påträffades inga groddjur. Då inga groddjur påträffats i dammen finns inga skäl för att den ska skyddas i detaljplanen utifrån den aspekten. Dammen och dess omgivning är dock utpekad i naturvärdesinventeringen utifrån dess värden i stort.

Särskilt utpekade arter

Arterna havsnejonöga, ål, lax och öring förväntas inte påverkas negativt om detaljplanen genomförs, under förutsättning att dagvattensystemet byggs ut som det beskrivs i dagvattenutredningen och att dagvattenanläggningarna utförs innan övrig exploatering inleds. Länsstyrelsen är dock tveksam om detaljplanen faktiskt säkerställer genomförandet av åtgärderna i dagvattenutredningen.

Planbestämmelser

Den planbestämmelse som införts om att 10 % av kvartersmarken ska vara genomsläpplig är en god ambition. Men bestämmelsen kan vara svår att följa upp. Bestämmelsen bör dock justeras som ett krav på varje fastighetsägare att inte hårdgöra 10 % av marken på fastigheten.

Övrigt

Synpunkt från lantmäteriet vilken avser ersättning för upphävande av GA bör beaktas.

Kommentar: Angående riksintresse E6, se kommunens svar under punkt 3 Trafikverket.

Genomförandet av åtgärder för dagvatten säkerställs genom att kommunen är huvudman för dagvatten. Ytorna avsedda för dagvattenhantering (Allmän plats natur) erbjuder tillräckligt utrymme för dagvattenanläggningar. Inför antagandet av detaljplanen har ytorna säkerställts med hjälp av en kompletterande dagvattenutredning där dagvattenflöden och ytor i plankartan har kontrollerats. Planerade åtgärder följs även upp i samband med anmälan för dagvattenanläggning.

Planbeskrivningen förtydligas enligt synpunkten om industribuller, så att det är tydligt att det är riktlinjerna för zon A som är aktuella i planområdet.

Plankartan kompletteras med krav på skyddsåtgärder avseende transportled för farligt gods enligt synpunkten. Bestämmelsen *p* har ändrats från att omfatta *byggnad* till att omfatta *byggnadsverk*.

Dagvattenanläggningarna kommer att utformas som svackdiken så att de under stora delar av året är framkomliga för djur och människor. Dock är syftet med ytorna, som har användningen Allmän plats natur, primärt att möjliggöra för dagvattenanläggningar.

Konsekvensbeskrivningen kompletteras med koppling till påverkan på kulturmiljö under rubriken God bebyggd miljö. Kommunen står fast vid sin avvägning att näringslivets intressen i detta området ska väga tyngre än intresset för kulturmiljö, och är medveten om att påverkan på kulturmiljön är negativ.

Arkeologisk undersökning av de ytor som ännu ej inventerats kommer att utföras innan marken säljs.

Planbeskrivningen har kompletterats med resultatet från naturvärdesinventeringen som utfördes våren 2021, samt information om hur utpekade förekomster påverkar detaljplanens utformning. Planområdet har besökts av biologer vid ett flertal tillfällen under planprojektet (2009, 2015, 2020 och 2021) för att studera bl.a. naturmiljön. Under dessa fältbesök i området gjordes inga fynd av skyddade eller skyddsvärda arter. En del av anledningen till detta är att större delen av området utgörs av åker- och betesmark, samt igenväxande odlingsmark utan några högre naturvärden. Således bedöms förutsättningarna för skyddade eller skyddsvärda arter inte vara sådan att fördjupade artinventeringar bedömts behövas förutom för groddjur. Planområdet inventerades vid tre tillfällen under 2021 med avseende på groddjur. Slutsatsen från groddjursinventeringen var att med rätt utformning av dagvattendammar och grönytor inom planområdet, bedöms lämpliga livsmiljöer för groddjur kunna skapas vilket kan öka områdets värde för groddjur.

Kommunen, som fastighetsägare, bygger ut dagvattenanläggningarna med utgångspunkt i framtagna dagvattenutredning och enligt gällande riktlinjer. Därigenom bedömer kommunen att genomförandet av åtgärderna säkerställs.

Planbestämmelsen om genomsläpplighet har tagits bort av skälet att det är ett orimligt krav för den enskilde fastighetsägaren. Dagvattenutredningen har därför uppdaterats med nya siffror som utgår från ett scenario med 100% hårdgjord yta. Det är därmed upp till varje fastighetsägare att inför etablering lösa dagvattenhanteringen för den egna fastigheten, utifrån riktlinjer i kommunens dagvattenpolicy.

2. Lantmäteriet

Merparten av Lantmäteriets synpunkter i samrådsskedet har tillgodosetts. Lantmäteriet anser fortfarande att följande uppgifter bör kompletteras:

Ersättning för upphävande av gemensamhetsanläggning

Om gemensamhetsanläggningarna Kulla ga:2 och ga:3 som en följd av planen behöver upphävas/minskas, beroende på hur framtida bebyggelse förläggs, ska enligt 40 a § anläggningslagen ägaren till den mark som blir av med belastning av en ga betala ersättning till de fastigheter som deltagit i ga:n om det uppkommer en skada. I planbeskrivningen nämns inget om dessa ersättningsregler som inte är dispositiva och numera gäller när en gemensamhetsanläggning upphävs/minskas i sin omfattning.

Kommentar: Synpunkten noteras.

3. Trafikverket

Hållbar planering

Transportsnålhet och energieffektivitet bör prägla all samhällsplanering.

Trafikflöde

Trafikverket noterar att programförslaget förväntas alstra över 15 000 fordon rörelser/dygn enligt Trafikverkets trafikstringstal. För att sätta denna trafikstring i perspektiv är det lite fler fordon än vad som kör norrut på E6 idag.

Kommunen måste se till att samhället inte exploateras på ett sätt som försämrar trafiksystemets framkomlighet, särskilt längs väg 900, 905 och vid på-/avfarter till E6.

Trafikutredning

Det är anmärkningsvärt hur hög trafikstringen är i utredningen. Planområdet är stort med 50 % detaljplanlagt som detaljhandel, vilket medför att planens syfte verkar vara mer som ett handelsområde än ett verksamhetsområde.

Trafikverket välkomnar kommunens uppdaterade trafikutredning (daterad 2021-03-02) och noterar att planförslaget kommer att ha en omfattande påverkan på väg E6, utpekad riksintresse.

Trafikverket undrar om det finns ett skrivfel i formuleringen i kapitel 2.1 nuläget resealternativ, den norra vägen har högre hastighet medan den södra är längre men det står att båda ger ungefär samma restid.

Det finns grova antaganden i samband med nybyggd väg. Trafikomfördelningar och ruttval känns osäkra. Trafikverket befarar att det gör det svårt att bedöma belastningen i korsningarna.

Trafikverket vill uppmärksamma att den gällande basprogons är 2020-06-15 och bör användas vid uppdateringarna av trafikutredningen.

En utförlig trafikfördelningsanalys saknas i trafikutredningen. Det är oklart vad som händer om de flesta fordonen använder den nya anslutningen till Almedalsvägen. Även kapaciteten i korsningarna där tänkta alternativa vägar från och till planområdet ansluter till allmän väg behöver redovisas.

Trafikverket anser att det är svårt att ge klartecken för att bygga utifrån den analys som gjorts. Utredningen anses inte tillräcklig för att kunna utgöra underlag till den omfattande exploatering som

föreslås. Men med mer noggranna bestämmelser om verksamhetstyper och mer exakta antaganden om ny väg så kanske går det att nå en lösning där vägnätet håller för belastningen.

Föreslagna vägåtgärder

För att det ska finnas alternativa vägar från planområdet är det viktigt att se vilka åtgärder som behöver vidtas för att möjliggöra den lösning som presenterades i trafikutredningen. Åtgärderna måste vara med i planförslaget samt eventuella konsekvenser för omgivning (befintlig vägmiljö och boende) beroende på antagande av trafikfördelning som beräknas belasta anslutningen.

Kommunen behöver förtydliggöra hur långt avfarten vid E6 från Göteborg ska delas i två körfält för att klara redovisade belastningsgrader utan sommartrafik.

Avtal om föreslagna vägåtgärder

Ett avtal av alla kommande vägåtgärder längs väg 905 och vid E6:s på- och avfarter måste vara påskrivet innan planförslaget kan antas.

Sammanfattning

Trafikverket anser att det är svårt att ge klartecken för att bygga utifrån den analys som gjorts. En utförlig trafikfördelningsanalys fattas i trafikutredningen.

Kommunen måste förtydliggöra vilka vägåtgärder som krävs för att säkerställa trafiksäkerheten och framkomligheten längs väg E6, som är ett utpekat riksintresse för kommunikationer. Ett avtal av alla kommande vägåtgärder måste vara påskrivet innan planförslaget kan antas.

Övrigt

Trafikverket noterar att planförslaget inte i överensstämmer med gällande översiktsplan eftersom området ligger utanför utpekat utvecklingsområde för Frillesås.

Kommentar: Trafikutredningen har reviderats utifrån synpunkterna. Det har gjorts en analys av mätdata samt känslighetsanalys i alstringsverktyget. Utredningen har kompletterats med slutsatser avseende kapacitet enligt tidigare utredning. Trafikmätning av två jämförbara verksamhetsområden, samt det befintliga verksamhetsområdet i södra delen av det planerade området inom föreslagen detaljplan, har utförts för att kunna se rimligheten i de höga siffror som alstringverktyget ger. Trafikmätningarna omräknat till detaljplanens område ger en betydligt lägre trafikbelastning. Utifrån resonemanget ger trafikutredningen att det krävs en cirkulationsplats i korsningen Almedalsvägen och anslutningen med verksamhetsområdet, i övrigt krävs inga åtgärder på den statliga infrastrukturen.

4. Räddningstjänsten

Räddningstjänsten Storgöteborg har inget att erinra planen.

5. Sveriges geotekniska institut

SGI finner att våra rekommendationer har beaktats och vi har, från geoteknisk synpunkt, inga invändningar mot planförslaget.

6. Varbergs kommun

Varbergs kommun ser positivt på möjligheten av tillkomst till nya arbetstillfällen.

Varbergs kommun ser ett värde i att den trafikutredning som görs för verksamhetsområdet omfattar ett större geografiskt område än den nuvarande genom även inbegripa Stråvalla och Löftaskog för att ge en bild av framtida trafikvolymerna i dessa orter. Varbergs kommun är mån om att kunna erbjuda en trygg och säker trafik- och livsmiljö för kommuninvånarna och att det är viktigt att detta perspektiv fortsatt beaktas i den kommande processen kring det föreslagna verksamhetsområdet.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Göteborgsvägen, som sträcker sig genom Stråvalla och Löftaskog i Varbergs kommun, förväntas inte få större trafikmängder som en följd av denna detaljplan. Den tillkommande trafiken berör primärt området mellan planområdet och E6.

Sakägare

7. Fastighetsägare till Almedal 1:23

Fastighetsägaren anser föreslagen nockhöjd om 30 meter på fastigheten Frillesås-Rya 4:17 är olämplig. Ända insynen till fastigheten Almedal 1:23 är från Väg 905. Med föreslagen nockhöjd kommer den insynen och skyltläget försvinna.

Byggnader på fastigheten Almedal 1:23 är ca 9 meter höga och av ovanstående skäl anser fastighetsägaren att en mer lämplig nockhöjd på fastigheten Frillesås-Rya 4:17 är 12 meter, eller maximalt 15 meter.

Obebyggd yta på Frillesås-Rya 4:17 bör göras så bred som möjligt mot fastigheten Almedal 1:23 för att förbättra skyltläget och insynen.

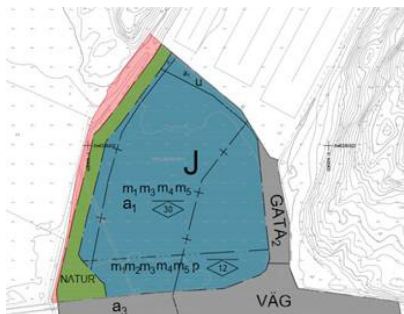
Kommentar: Kommunen bedömer att insynen mellan väg 905 och fastigheten Almedal 1:23 påverkas oavsett höjden på den föreslagna bebyggelsen. Placeringen av den planerade byggrätten begränsas av skyddsavstånd till väg 905, strandskyddsområde och ytor för dagvattenhantering längs diket väster om Frillesås-Rya 4:17. Kommunen kommer därför inte att begränsa byggrätten ytterligare inom fastigheten.

8. Fastighetsägare till Frillesås-Rya 4:17

Synpunkter på plankarta och bestämmelser;

Beteckning m4 begränsar möjligheten att utnyttja byggrätt effektivt. Yrkar att bestämmelsen utgår.

Plangränsen i förslaget innebär att en remsa av Frillesås-Rya 4:17 hamnar utanför planområdet och således inte löses in som naturmark. Då vi saknar åtkomst till den remsa som blir kvar yrkar vi på att kommunen löser in även denna remsa (markerad med rosa).

Beteckning P – begränsar flexibilitet och det till problem vid bildande av nya fastigheter. Ibland vill man placera byggnader vägg i vägg på var sin sida fastighetsgränsen och det är tekniskt möjligt om man arbetar med brandskyddet. Denna skrivning gör det dock planstridigt och i princip omöjligt. Är det nödvändigt eller kan man hänvisa till en viss brandklassning istället kanske?

Beteckning m1 och m2 – Något motsägelsefullt? Vad gäller (obrännbart eller EI30)? I övrigt hade man väl kunnat hänvisa till brandklass EI30 om byggnad placeras närmare än 4m från gräns, se kommentar ovan?

Beteckning u – är inte detta en privat ledning?

Övriga synpunkter;

Är det en kapacitetsutredning eller trafikutredning som kommunen tagit fram? Vi kan inte se hur vår fastighet kommer att påverkas av hela vägens utbredning då trafikförslag brukar redovisa hela vägens utbredning/påverkan (diken, stödremor, belysning t.ex. är brukligt att ingå då de tar plats i och runt vägen samt påverkar ”vår yta”).

Vi efterfrågar också det exploateringsavtal som skall tecknas.

Kommentar: Bestämmelsen att entréer och lastintag inte ska vetta mot trafikled för farligt gods, utgår från detaljplanen med hänvisning till att kravet endast berör kategori Väg-Hög, och inte, som gäller för Almedalsvägen, Väg-Låg.

Marken väster om planområdesgränsen på Frillesås-Rya 4:17 tjänar inget syfte för detaljplanen vilket bidrar till att den har exkluderats från planområdet. Kommunen har ingen skyldighet att lösa in mark som inte är lämplig för planläggning. I övrigt har denna fråga bäring på genomförandefråga snarare än detaljplanens utformning.

Angående synpunkten om den generella bestämmelsen att byggnader ska placeras med 4 meters avstånd till fastighetsgräns. Bestämmelsen skrivs om för att vara mer ändamålsenlig. I den nya formuleringen får byggnad sammanbyggas i fastighetsgräns eller, om den är friliggande hålla ett avstånd om 4 meter till fastighetsgräns.

Bestämmelserna har reviderats för att inte stå i konflikt med varandra. Brandklass EI30 gäller mellan 15 och 30 meter från leden, och obrännbart material gäller mellan 30 och 50 meter från leden.

Bestämmelsen *u* tas bort ur plankartan. De ledningar som var den ursprungliga anledningen till *u*-området är inte längre i bruk, enligt Skanova.

Utredningen kring trafik är en kapacitetsutredning för olika korsningspunkter. Vägområdet i detaljplanen omfattar det område som krävs för cirkulationen och vägen.

9. Fastighetsägare till Kulla 1:73

Fastighetsägarna anser att kommunen inte tagit hänsyn till synpunkter lämnade under samrådet. Planförslaget kommer få negativa effekter inte bara på deras fastighet utan även för Frillesås, Kungsbacka kommun och region Halland. Kommunen har möjlighet att skapa ett industriområde som kan ge mindre påverkan och samtidigt vara en tillgång. Fastighetsägaren anser därför att planen behöver ändras. Bilagt till yttrandet finns en kulturmiljöutredning för fastigheten Kulla 1:73 för att ge en bild av vilka värden som kan gå förlorade.

Området har redan ett värde för människor

Samhällsbyggnadskontoret hävdar att marken nyttjas restriktivt. Detta stämmer inte utan området har stort värde då det nyttjas för hästridning, jakt, bete, vallodling samt av boenden. Alla önskar att kunna fortsätta med dessa aktiviteter och även behålla sina verksamheter vilket inte kommer vara möjligt enligt planförslaget. Fastighetsägaren menar att detta inte är skäl att planförslaget ska avvisas, men om planförslaget revideras kan visa av dessa aktiviteter och verksamheter fortsätta vilket vore rimligt.

En bit av Hallands historia är hotad

Fastighetsägaren hänvisar till länsstyrelsens samrådsyttrande gällande Kulla 1:73 kulturhistoriska betydelse. En antikvarie har redogjort att en av byggnaderna inom fastigheten utförts enligt mesulakonstruktion. Denna konstruktion är ovanlig och har inte använts sedan mitten på 1800-talet och troligtvis endast fyra byggnader i Halland som uppförts enligt konstruktionen. Fastighetsägaren vill restaurera byggnaden och möjliggöra för kaféverksamhet vilket nu påverkas negativt av planförslaget.

Otydlig agenda

Länsstyrelsen har efterlyst att en modellering görs av planerad bebyggelse för att tydliggöra påverkan på omgivningen. Här har kommunen svarat att näringslivets intressen ska ges företräde då området anses vara strategiskt viktigt och att det därför inte går att undvika en negativ påverkan på bland annat

kulturmiljön. Ansvariga för planförslaget behöver tydliggöra vad planförslagets mål är. 12 meter höga byggnader i närheten av kulturmiljön har tydliga negativa effekter, vilket Kungsbacka kommun själva håller med om. Därför behöver inblandade skapa sig en tydlig bild av den faktiska påverkan av planförslaget för att kunna fatta rätt beslut. Utan en modell av planerad bebyggelse kan inte politiker som ska besluta om planförslaget bilda sig en uppfattning av planförslagets påverkan. Att neka denna möjlighet är ett allvarligt misstag och bör därför åtgärdas.

Flera alternativ

Fastighetsägaren förkastar nollalternativet och menar att det finns flera olika möjligheter om planförslaget inte skulle bli av. Exempelvis skulle planförslaget kunna minskas ned och samtidigt utveckla andra platser i kommunen. Det är effektivare att placeras all verksamhet på en plats men området men människor bor och verkar här idag. Det är möjligt att minska påverkan och skapa ett mer rättvist förslag.

En positiv utveckling är redan på gång

Samhällsbyggnadskontoret påstår att området är övervuxet och oönskat. Anledningen till att så är fallet beror på att kommunen inte omhändertagit området. Området har utvecklats de senaste åren med hjälp av boende i området. Fastighetsägarens planer på att utveckla gården riskeras nu av planförslaget. Därför vill fastighetsägaren att planområdet minskas ned och därmed möjliggör för boende i området att fortsätta den positiva utvecklingen av området.

Fastighetsägaren lämnar följande förslag på ändringar:

1. Behåll möjligheten att använda området för jakt, ridning och höodling. Detta skulle vara fortsatt värdefullt för lokalsamhället. Det skulle också bidra till att kraftigt minska de negativa visuella effekterna på omgivningen och behålla öppna vyer över den skogbevuxna kullen som annars skulle vara helt dold av så stora byggnader. Behåll tillgången till grusvägen så att lokalbefolkningen fortsatt kan nå skogen norr om planområdet. Detta område är också ett av mycket få stora platta områden där man kan galoppa till häst och används regelbundet för detta.
2. Mot bakgrund av det kulturhistoriska värdet i Kulla 1:73 föreslår vi att avståndet mellan dessa byggnader och det föreslagna Z-området ökas med ytterligare 15-20 meter. Tolv meters höjd är också överdriven när man placerar industribyggnader direkt intill befintliga bostäder, särskilt två kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Tolv meter motsvarar en byggnad med tre våningar, vi föreslår tvåvåningshus eller cirka åtta meter i höjd för Z-området.
3. Man bör fortsatt kunna röra sig genom området till häst för att ta sig vidare mot andra ridoområden. Genom att skapa en säker passage över den nya huvudgatan kan detta göras fortsatt möjligt.

Till ovanstående yttrande har bilagts en kulturhistorisk utredning för fastigheten Kulla 1:73 med omgivningar. Utredningen innehåller en beskrivning av byggnaderna och miljöerna, samt en kulturhistorisk värdering med förslag på områden att fördjupa kunskapen om.

Kommentar: Kommunen står fast vid sin ståndpunkt att området är en högintressant plats för etablering av verksamheter. Det råder brist på mark för näringslivet inom kommunen. Området är en relativt öppen yta och vad som än byggs kommer att göra intrång på landskapsbilden i den agrara miljön. Kommunen har i sin avvägning därför landat i att näringslivets intressen ska prioriteras i området, och att den negativa påverkan som föreslagen bebyggelse har på landskapsbilden och dagens möjligheter till ridning i området, i detta sammanhang är sekundär.

12 meters nockhöjd inom ”Z-området” är en ändamålsenlig bestämmelse, som möjliggör för den typ av verksamheter som kommunen vill göra det möjligt för att etablera sig på platsen. Planhandlingarna förtydligas med detta syfte, som gäller vid sidan av syftet att anpassa till omgivande bebyggelsestruktur.

Kommunen anser att det fortsatt går att ta sig genom planområdet på häst. NATUR-marken längs diket i nordväst är tilltagen för att möjliggöra passage. I övrigt ska man fortsatt kunna rida längs Rya industriväg, vars trafikflöde förväntas minska på grund av att delar av trafiken framledes kommer att styras mot Almedalsvägen via den nya huvudgatan genom området. Detaljplanen reglerar inte möjligheten att uppföra trafiksäker passage över den nya gatan.

10. Fastighetsägare till Frillesås-Rya 3:124

Samrådsredogörelse

I huvudsak kvarstår våra synpunkter. Vi utvecklar i övrigt punkt för punkt kommunens bemötande.

Skrämmande okunskap

Fastighetsägaren anser att Kungsbacka kommun saknar kunskap om äng och åker. Ängar kan vara av olika slag men genomgående har de hög biologisk mångfald och är hotade. Det som finns på platsen är åker vilken används för foder, hö och ensilage samt bete, vilket är betydelsefullt för verksamheten.

Ridvägar

Konflikterna med bilister och andra trafikanter ökar. Därför är det olämpligt att hänvisa till allmänna vägar. Att trafiken förväntas minska är inget bra argument. Verkligheten ser ofta annorlunda ut än den som planeras. Det är inte planerat någon gång/cykelväg utmed Frillesåsvägen så där är inte någon säker väg att rida på, särskilt inte när trafiken troligtvis kommer att öka på den vägen. På norra sidan av området så finns Almedalsvägen och den är heller inte säker att rida på.

Konflikter mellan bilister och andra trafikanter ökar och det är därför fel att hänvisa ryttare till allmänna vägar, speciellt med tanke på troliga trafikökningar. Hästar och ryttare behöver omväxling

och orutinerade ekipage behöver också kunna få detta. Hästar är flyktdjur varför man försöker hålla sig borta från större vägar.

Buller

Buller påverkar möjligheten till undervisning av ekipage då kommunikation är en betydande del mellan ryttare och instruktör. Det är viktigt att inte bara hänvisa till genomsnittsvärden utan även monomenta värden. Att kommunen hänvisar att man får klaga vid störande ljud är inte hållbart. Det vore bättre att istället förebygga. Det finns inte dokumenterat vad som dämpar buller bäst och att inte hänvisa till vetenskapliga källor skapar ingen trovärdighet. Det framgår heller inte hur eventuella gröna tak och väggar ska fungera vintertid.

Företagsskada

Planförslaget påverkar fastighetsägarens näringsverksamhet negativt och även eventuell expansion vilket kan skapa ekonomiska problem. Det framgår inte hur kommunen tänkt kompensera fastighetsägaren. Tydligt ingår inte fastighetsägarens verksamhet i kommunens mål om att uppnå Västsveriges bästa företagsklimat.

Jordbruksmark

Det är tydligt att kommunen anser att Livsmedelsstrategin är till intet förpliktande. Följande skrivning finns i Miljöbalken: *Att ta jordbruksmark ur produktion räknas som en väsentlig ändring av naturmiljön. En sådan åtgärd ska därför alltid prövas enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.*

Betydande miljöpåverkan

Kungsbacka kommun medger att planförslaget kommer få en negativ påverkan på landskapsbilden. Det är inte acceptabelt att kommunen fortsätter denna utveckling med att konvertera odlingslandskap till industri. En god miljö är av stor vikt för alla.

Dagvattenhantering

Fastighetsägaren saknar svar på hur dagvatten kommer påverka deras fastighet. Med klimatförändringar kommer regnen att öka vilket fastighetsägarens dränering ska ta hand om. Vidare frågar sig fastighetsägaren varför de inte blivit kontaktade gällande dagvattenhantering.

Länsstyrelsens synpunkter

Fastighetsägaren instämmer i länsstyrelsen Hallands yttrande om buller, miljö kvalitetsnormer, dagvattenhantering samt byggnadshöjder och placering avseende landskapsbild.

Trafikverkets bedömning

Det är diametralt skilda åsikter om trafiklösningarna. Vi litar mer på expertmyndigheten än Kungsbacka kommun.

Slutsats

Detaljplaneförslaget innebär stor skada för oss:

- Hur kommer buller att påverka oss? I dagsläget påverkar befintlig industrifastighet oss negativt.
- Förlust av förhållandevis säkra ridvägar.
- Helt förändrat landskap med höga byggnader. 20 meters nockhöjd är betydande i ett öppet landskap.
- Vi har inte blivit kontaktade angående dagvattenhanteringen.
- Vår verksamhet skadas ekonomiskt.

Vi kan inte ställa oss bakom förslaget i dess nuvarande omfattning.

Kommentar: Kommunen har inte skyldigheten att ordna ridvägar. Det kommer att vara möjligt att rida inom områden utpekade som allmän plats NATUR.

Det finns inga bullerkrav för ridverksamhet utomhus. När kommunen tar fram en detaljplan förhåller kommunen sig till gällande regler och värden.

Gällande det relativt nyligen uppförda ridhuset vill kommunen påminna om att planområdet, varit utpekat som intressant för verksamheter sedan 2009, i dokumentet Ny mark för näringslivet. Därefter har planprogram tagits fram, 2016.

Det är kommunens skyldighet att omhänderta det dagvatten som kommer från planområdet. Dagvattenutredningen har kompletterats efter granskning bland annat i syfte att säkerställa att dagvattnet omhändertas på rätt ställe. Den naturliga rinnvägen från planområdet sträcker sig över fastigheten Frillesås-Rya 3:124, varför kommunen ser behovet av att säkerställa avledning av dagvatten med hjälp av ledningar genom den norra delen av denna fastighet. Detta möjliggörs med ledningsrätt.

Organisationer och föreningar

11. Kulturmiljö Halland

Kulturmiljö Halland anser att kommunen bör minska påverkan på landskapet och kulturvärden trots att kommunen påpekat att näringslivets intressen ska prioriteras.

Husens höjder

Det saknas visualiseringar över hur landskapet förändras med bebyggelse på 12-30 meter. Det är anmärkningsvärt med tanke på områdets storlek samt närheten till bebyggda miljöer. Föreslagen nockhöjd avviker från befintlig bebyggelse och får sannolikt stor negativ påverkan på landskapsbilden. De problem som uppstår med en sänkning av nockhöjden ska vägas mot den minskade negativa påverkan på omgivningen. För att minska påverkan på kulturmiljön bör nockhöjden sänkas till 16 meter (eller mindre) för byggrätter som ligger mot Frillesås Kulla 1:73.

Natur

Användningen Natur skulle kunna utgöra en viktig avgränsning mellan kulturhistorisk bebyggelse och ny bebyggelse. I planbeskrivningen bör det därför förtydligas och kompletteras så att det framgår att syftet med användningen även är att skapa avgränsningar mellan exploatering och kulturmiljö. Med hänsyn till närheten till Frillesås Kulla 1:73 bör användningen Natur breddas intill användningen Z.

Utformning av ny bebyggelse

I planbeskrivningen står det att det är önskvärt om bebyggelse inom användningen Z avgränsas visuellt mot befintligt verksamhetsområde i väster som saknar estetiska värden och utformas och gestaltas så den anknyter till befintlig bebyggelse. Det är oklart vilken bebyggelse som avses och om anpassningen ska göras till bebyggelsen i väst som saknar estetiska värden. Anpassning bör snarare göras till bebyggelse med kvaliteter såsom den kulturhistoriska bebyggelsen i öster. Det anges att syftet med bestämmelsen om minst 12 graders taklutning är att efterlikna gårdsmiljöernas bebyggelse. Det är dock för flackt för att uppnå syftet.

Skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Vi instämmer i Länsstyrelsens synpunkt att kommunen i sitt planarbete bör se över möjligheterna att inkludera omkringliggande bebyggelse av särskilt kulturhistoriskt värde i detaljplaner och där förse dem med passande bestämmelser för att säkerställa ett långsiktigt bevarande.

Kommentar: Kommunen anser att tillräcklig hänsyn till kulturmiljön har tagits i och med sänkning till 20 meter inom en zon av 200 meter från bostadshus generellt.

Användningen NATUR har tagits bort närmast Kulla 1:73 eftersom det inte tjänar något syfte för detaljplanen. Zonerna närmast Kulla 1:73, som tidigare var NATUR lämnas ej planlagd för att öka möjligheten att arrendera marken för enskilt bruk. Kommunen bedömer att detta skapar en bättre förutsättning för avskärmande och omhändertagen vegetation.

11. Lantbrukarnas riksförbund

Inledning

Lantbrukarnas riksförbund (LRF) anser att Kungsbacka kommun inte tagit hänsyn till inkomna synpunkter när det gäller areella näringar.

Miljökonsekvensutredning

I miljökonsekvensutredningen beskrivs att jordbruksmark har ett stort värde för livsmedelsproduktion och att detta värde kommer öka till följd av globala klimatförändringar. Med planförslaget kommer cirka 20 hektar jordbruksmark försvinna. Det finns även en risk att kvarvarande jordbruksmark som angränsar till planområdet försvinner till följd av minskad lönsamhet.

Planförslaget innebär därmed en konflikt med 3 kap 4 § MB. Kommunen har dock i sin lokaliseringsutredning bedömt att planerat verksamhetsområde är av väsentligt samhällsintresse då det

skapar fler arbetstillfällen och bättre förutsättningar för ett mer differentierat näringsliv i kommunen, vilket motiverar att bruksvärd jordbruksmark tas i anspråk.

Ovanstående visar att kommunen inte förstår vikten av bevarad jordbruksmark. Kommunen beskriver inte hur detta påverkar framtida livsmedelsförsörjning vilket måste besvaras.

Planförslaget beräknas minska närsaltsbelastningen från området, med föreslagen dagvattenhantering, jämfört med idag, vilket bidrar något till att förbättra vattenkvaliteten i recipienterna. Det har blivit ett argument att asfaltering är positivt för att minska läckage av näringsämnen. Vid exploatering tas matjord med växtnäring bort vilket måste anses vara betydande miljöpåverkan. Det är förvånande att asfaltering anses bättre för miljön än att bruka jorden med moderna metoder.

Jordbruksmark

Så här formulerar sig regeringen:

Den nationella livsmedelsstrategin med sikte mot år 2030 är den första svenska livsmedelsstrategin som omfattar hela livsmedelskedjan. En långsiktig strategi ska bidra till att potentialen för hela livsmedelskedjan nyttjas fullt ut. Det innebär en ökad och hållbar produktion av mat som kan leda till fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet och ge konsumenter, oavsett bakgrund, bättre förutsättningar att göra medvetna val.

Detta måste innebära att även kommunal planering ska visa respekt för jordbruksmark.

Betydande miljöpåverkan

I handlingen vidgås att landskapsbilden kommer att påverkas negativt. Kungsbacka kommun har redan förvandlat många betydande odlingslandskap till industriområden. Det är i LRFs ögon inte acceptabelt att fortsätta denna negativa utveckling.

Befintlig näringsverksamhet

Som det är inritat med byggnader i förslaget kommer den hästanknutna lantbruksverksamheten att påverkas negativt. Därtill kommer Frillesås rid- och körklubb att få försämrade möjligheter till uteritt och expansion.

Hästverksamhet är en viktig del för att behålla det öppna landskapet men även för biologisk mångfald. Hästen betar på annat vis än kor och får samt väljer till del andra växter.

Övrigt

LRFs övriga synpunkter kvarstår från förra yttrandet.

Yrkande

LRF Kungsbacka motsätter sig å det bestämdaste planförslaget.

Kommentar: I den kommunövergripande översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige den 9 november 2021, men som ännu inte vunnit laga kraft, är området utpekat som utvecklingsområde för verksamheter. Detta innebär att samtidigt som kommunen pekar ut var det är möjligt att bygga på jordbruksmark så pekas även den jordbruksmark ut, som inte ska bebyggas, med skälet att kommunen måste tillgodose framtida livsmedelsförsörjning. Med stöd av den nya översiktsplanen,

dokumentet Ny mark för näringslivet samt planprogram för Rya verksamhetsområde gör kommunen avvägningen att det aktuella området lämpar sig väl att bebygga, på bekostnad av jordbruksmarken.

Att närsaltsbelastningen minskar till konsekvens av att jordbruksmark ersätts med verksamheter och hårdgjord yta är ett konstaterande, inte en åsikt från kommunen.

Kommunens är medveten om att flera värden påverkas negativt i och med det aktuella detaljplaneförslaget. Kommunen ser samtidigt flera positiva effekter av att kunna erbjuda näringslivet mark i det här läget, bland annat arbetsplatser lokalt i Frillesås och ökat kundunderlag till lokala restauranter. Detta skapar i sin tur förutsättningar för en mer levande tätort.

Kommunala förvaltningar och nämnder

12. Teknik

I planprogrammet och i samrådet för detaljplanen beskriver Teknik att gång- och cykelvägen vid Frillesås skola borde förlängas österut till verksamhetsområdet, för att uppnå god standard, och att det är den bästa lösningen.

Kungsbacka Bredbandsnät kommer att bygga ut fibernätet inom verksamhetsområdet för att möjliggöra anslutning för verksamheterna.

Teknik behöver kompenseras i framtida budget för utökat driftområde och därmed kostnader för drift och underhåll av de allmänna platserna, gata, natur och park.

I övrigt har Teknik deltagit i planarbetet och har inget ytterligare att erinra.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

13. Miljö & Hälsoskydd

Buller från nya verksamheter inom detaljplaneområdet

Verksamheter som medges bygglov för nyetablering i planområdet får inte ge upphov till bullerstörning för omgivningen. Bygglov bör därför inte medges för verksamheter som ger upphov till buller vid befintliga närliggande bostäder, som överskrider någon av gällande riktvärde för ekvivalent ljudnivå på:

- 50 dBA dagtid
- 45 dBA kvällstid och helger
- 40 dBA nattetid

Eller för maximal ljudnivå nattetid överskrider 55 dBA.

Miljö & Hälsoskydd oroas över att det inte blir tydligt för dem som läser plankartan vilka bullervärden som gäller, om de endast beskrivs i planbeskrivningen.

Trafikbuller

Bostäder som enligt redovisade trafikbullerberäkningar förväntas få ljudnivåer som överskrider gällande riktvärden för trafikbuller på 55 dBA ekvivalent nivå vid fasad eller 70 dBA maximal nivå vid uteplats, till följd av planens genomförande, bör få bullerskydd som gör att gällande riktvärden klaras. Detta gäller främst bostadshus längs Frillesåsvägen väster om E6. Utförliga bullerberäkningar och specifik trafikbullerutredning saknas för bostadshus nordöst om korsningen mellan Frillesåsvägen och Rya Industriväg och detta behöver genomföras innan behovet av bullerskydd kan bedömas. Det finns dock klara indikationer i redovisat underlag på att bullerskydd behövs för åtminstone delar av dessa sträckor.

Kommentar: Det är ännu inte känt vilka typer av verksamheter som kommer att etablera sig på platsen. Att göra en bedömning av omgivningspåverkan är därför osäkert i det här läget. Av denna anledning hänskjuts prövning av bullerpåverkan vid bygglovförfarandet, och riktlinjerna är beskrivna i planbeskrivningen.

Samhällsbyggnadskontoret bedömer att underlaget rörande buller är tillräckligt för att kunna anta detaljplanen.

Dagvatten

VA- och dagvattenutredningen, reviderad version 2021-04-23, visar att rening av dagvattnet inom planområdet kan ske till den grad att miljökvalitetsnormen för vatten inte äventyras. När utredningen gjordes fanns inte detaljerad information om vilka verksamheter som kommer etableras. Vissa verksamheter kan tillföra mer föroreningar än vad som tagits med i nuvarande utredning vilket kan betyda att ytterligare utredningar med avseende på dagvatten kan behövas. Förslaget till dagvattenhantering inom planområdet är mycket komplext. Det finns flera utmaningar med dagvattenhanteringen i planen som till exempel en hög grundvattennivå, höjdsättning i området, fem olika avrinningsområden inom samma detaljplan samt kommunens önskemål att leda stora delar av dagvattnet norrut till Vendelsöarkipelagen. Uppföljning av åtgärderna behövs efter utförande för att säkerställa att reningen är tillräcklig och att miljökvalitetsnormen för vatten inte äventyras.

På sidan 40 i planbeskrivningen står: ”Planerad utbyggnad bedöms inte försämra den ekologiska och kemiska statusen i berörda vattenförekomster eller försvåra möjligheten att god status uppnås i vattenförekomsterna, under förutsättning att valt dagvattensystem ger tillräcklig rening av dagvatten”. Detta tyder på att det ”valda dagvattensystemets” rening behöver följas upp.

För att underlätta uppföljning kan det vara bra att uppge värden på halter och mängder som tillåts släppas ut med dagvattnet. Ansvaret, så som Miljö & Hälsoskydd ser det, för uppföljningen ligger på den som utför åtgärden, dvs kommunen.

I planbeskrivningen (sidan 52) anges att ”All fördröjning av dagvatten från verksamhetslokaler och parkeringsanläggningar ska ordnas inom kvarteretsmark innan det leds vidare till det allmänna dagvattennätet. Fastighetsägaren är skyldig att ordna och bekosta erforderlig fördröjning av dagvatten inom respektive fastighet. Kommunen kommer bygga ut fördröjning- och reningsanläggningar inom planområdet. I naturmarken i västra delen av planområdet kommer kommunen att anlägga ett

svackdike för fördröjning av det vatten som sedan släps ut i dikningsföretaget enligt andelstal. Kommunen kommer att lägga om en dagvattenledning i planområdets södra del för att möjliggöra för ytterligare byggbar mark.”

Kommunens dagvattenanläggningar i samtliga delområden bör iordningställas i god tid innan fastighetsägare/verksamhetsutövare ansluter sitt dagvatten efter separat fördröjning inom kvartersmarken. Vissa av utredningens förslag till anläggningsyta för dagvatten återspeglas inte i plankartan, tex för delområde 1.

Fortfarande är förklaringen till plankartan, planbeskrivningen sidan 35, missvisande. Där står: NATUR, naturområde, syftet med bestämmelsen är att skapa möjlighet till rekreation och ge allmänheten men även djurlivet att passera genom området. Ska även ge utrymme för dagvattenhantering”. Av dagvattenutredningen verkar all föreslagen yta behövas för dagvattenanläggning inom delområdena.

Kommentar: Åtgärder för rening av dagvatten säkras genom ansökan om dagvattenanläggning. Förvaltningen för teknik ställer krav på rening och fördröjning i kommunens dagvattenpolicy.

Dagvattenutredningen har kompletterats efter granskningen så att kartorna ska visa korrekt placering och utbredning av dagvattenanläggningarna.

Detaljplanen reglerar inte utbyggnadsordningen av kommunens och verksamhetsutövarnas dagvattenanläggningar. Detta hanteras däremot i exploateringsavtalet.

Dagvattenanläggningarna kommer att utformas som svackdiken, vilket innebär att de under stora delar av året kommer att vara tillgängliga för passage för djur och människor. Ytan närmast det befintliga diket längs planområdets nordvästra gräns är avsett som Allmän plats – Natur. Denna yta är väl tilltagen för att rymma både ett svackdike och plan mark, här finns möjligheten att röra sig även när svackdiket är vattenfyllt.

14. Kultur & Fritid

Kulturmiljö

Förvaltningen för Kultur och Fritid får instämna med Länsstyrelsens och Kulturmiljö Hallands svar i samrådsskedet att en utredning kring hur de kulturhistoriska värdena och landskapsbilden påverkas, bör tas fram. En visualisering kring byggnadshöjder och placering i landskapet kan ge riktlinjer och vägledning till hur de stora byggnadsvolymer kan placeras i förhållande till befintlig bebyggelse och landskapets topografi för att i möjligaste mån begränsa de stora negativa effekterna. Även om Samhällsbyggnadskontoret bedömer att näringslivets intressen ska prioriteras i området, kan en sådan studie ge stöd och underlag till hur olika alternativ av ny bebyggelse kan få en mer gynnsam effekt på till exempel siktlinjer, utblickar samt att dämpa den kraftiga kontrast som de stora byggnadsvolymer får i förhållande till befintlig bebyggelse.

Trygghet

Närheten till E6 är en tillgång men kan utifrån ett brottsförebyggande perspektiv också bli problematiskt eftersom gärningsperson snabbt kan ta sig till och från platsen. I perioder har verksamhetsområdena/industriområdena i Kungsbacka som ligger nära E6 varit utsatta för olika former av brottslighet. Stöld ur eller från lastbil, släp eller liknade kopplat till yrkesmässig trafik har ökat markant under 2020. Flest stölder har skett från lastbilar med kapell som är lätta att skära sönder för att komma åt gods. Beroende på vilka verksamheter som kommer befinna sig på området är det viktigt att ta till riktade brottsförebyggande åtgärder som verksamheter olika tider på dygnet, att området är öppet, överblickbart och har god belysning samt att eventuella ställplatser för lastbilar utformas på ett tryggt och säkert sätt.

Kommentar: Samhällsbyggnadskontoret bedömer att möjligheten att kunna erbjuda mark för storskaliga verksamheter inom kommunen är av stor vikt. Detta område har med sin stora sammanhängande yta goda förutsättningar för denna typ av etableringar. Byggnaderna kommer ofrånkomligen att göra intrång på landskapsbild och kulturmiljö. Samhällsbyggnadskontoret gör bedömningen att det av detta skäl inte är skäligen att bekosta en utredning som identifierar exakt hur den negativa påverkan ter sig.

Synpunkten rörande trygghet noteras och tas med till detaljplanens genomförande.

Övriga

15. Boende i Frillesås

Yttrande part är positiv till att kommunen försöker skapa ett verksamhetsområde i Frillesås, vilket ger arbetstillfällen och möjlighet för lokala verksamheter att utvecklas. Det finns dock ett par frågetecken och potentiella brister som bör påpekas.

Ingen fördjupad översiktsplan har föregått en samhällsomvandlande detaljplan

Planförslaget har tagits fram utan en fördjupad översiktsplan som klarlägger gränser för verksamheter, bostäder och vilka områden som är viktiga för kultur- och jordbrukslandskapet. I förslag till ny översiktsplan för Kungsbacka kommun har området lagts till i slutskedet men saknar precision. Det verkar som att prioriteringen är att låta Frillesås stanna av vid Almedalsvägen än att skapa en långsiktigt fungerande plan för dess utveckling. I planförslaget och översiktsplanen antyds att verksamhetsområdet kommer fortsätta utvecklas västerut, trots risk för konflikt med kommande bostadsområden och idrottsplats samt hästverksamhet. Det hela verkar ogenomtänkt när det finns bättre potential österut mot E6.

Transportintensiv verksamhet och miljölagstiftningen

Planförslaget ska möjliggöra för transportintensiv verksamhet. Trots det har transporter via järnväg valts bort. Det belyses varken i planhandlingarna eller i dess underlag. Sedan tidigare har Benders

efterfrågat industritåg. Det verkar därför att vissa verksamheters behov är viktigare än annan. Planförslaget bör förses med ett järnvägsreservat enligt bifogad karta.

Höjder

Höjden på föreslagen bebyggelse är inte anpassad till omgivningen. Höjderna i landskapet ligger 12-20 meter över den allmänna marknivån på +12,5 meter. Högsta nockhöjd i anslutning till Kohagsberget bör vara 20 meter och 12 meter mot bergsklacken intill Frillesås Kulla 1:73. Högre byggnader bör placeras närmare E6 intill befintlig industri och söder om Frillesåsvägen där de bättre smälter in i omgivningen.

Bredd av olika verksamheter ingår inte i planförslaget

Om tanken inte är att åstadkomma en soptipp eller utpräglad tillverkningsindustri bör planförslaget tillåta viss mängd handel och kontor, åtminstone i anslutning till Almedalsvägen och/eller i anslutning till Rya industriväg. På sikt kan området även dra till sig handelsverksamheter och kontor i anslutning till industri. Det nämns inte i planförslaget trots att kommunen bör vara medvetna om att diversifierad verksamhet idag förekommer i industriområden.

Kulturmiljö

Planförslaget angränsar till en unik och känslig kulturmiljö kring den bevarade och historiska byn Kulla Kronohemman. I planförslaget har detta inte utretts och heller inte tagit hänsyn till bebyggelsemiljön. Det är väsentligt för kontinuiteten i samhället att en så pass välbevarad bebyggelsestruktur och i synnerhet de gårdar, såsom Kulla 1:73, som finns kvar sedan innan skiftesreformerna på 1800-talet. Kronohemmanet har långa anor och det är sannolikt att det finns kontinuerlig bebyggelse på platsen sedan bronsåldern.

Planområdet bör minskas så att Kulla Kronohemmans mark kan bevaras antingen genom detaljplanebestämmelser eller särskilda områdesbestämmelser (se bilaga Kulturhistorisk utredning Kulla 1:73).

Miljökonsekvensbeskrivningen tar inte hänsyn till bestämmelser i planförslaget.

Planförslaget möjliggör för industri och återvinning och risken finns att hela området blir en stor soptipp. Intentionen är givetvis inte det men det är inte osannolikt. Om avsikten är att anlägga en storskalig återvinningsindustri och avfallsupplag bör det klargöras. Varken dagvattenutredningen eller i miljökonsekvensbeskrivningen har tagit hänsyn till detta.

Sammanfattning

- Förslaget har inte föregåtts av en fördjupad översiktsplanering för att klarlägga utvecklingen av lokalsamhället som helhet
- Förslaget har heller inte genomfört en komplett miljökonsekvensbeskrivning utifrån nödvändiga parameterar enligt klimatlagstiftning samt enligt miljölagstiftning för de föreslagna verksamheterna.

- Förslaget tar inte hänsyn till omgivande unik kulturmiljö och är heller inte balanserat med avseende skala i den aktuella naturmiljön och odlingslandskapet.

Till ovanstående yttrande har bilagts en kulturhistorisk utredning för fastigheten Kulla 1:73 med omgivningar. Utredningen innehåller en beskrivning av byggnaderna och miljöerna, samt en kulturhistorisk värdering med förslag på områden att fördjupa kunskapen om.

Kommentar: Den kommunövergripande översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 9 november 2021, men som ännu ej vunnit laga kraft, anger att det nu aktuella planområdet ska nyttjas som mark för verksamheter.

Den nya översiktsplanen och detaljplanen stämmer överens med varandra avseende slutsatsen att detta större sammanhängande område är en bra lokalisering för ett nytt verksamhetsområde.

Önskan om industritåg till befintlig betongindustri är inget som har kommit kommunen till kännedom inom ramen för planläggningen.

Kommunen bedömer att de byggnader som planförslaget möjliggör kommer att göra intrång på landskapsbilden oavsett höjd. Nockhöjderna är något sänkta närmast befintlig bostadsbebyggelse.

Handel och kontor påverkar trafikflödena mycket. Trafikutredningen visar att dessa typer av verksamheter inte går att möjliggöra inom området eftersom påverkan på motet vid E6 då blir för stor.

Kommunen är medveten om att kulturmiljön i och omkring Kulla 1:73, påverkas negativt genom ett genomförande av detaljplanen. Kommunens ställningstagande är dock att näringslivets intressen ska prioriteras framför kulturmiljön i det här fallet.

Planbeskrivningen kompletteras med mer information kring uppförande av återvinningscentral inom planområdet.

16. Frillesås Rid- och körklubb

Det framgår inte om vilken påverkan genomförandet av detaljplanen och efterföljande verksamheter kommer få på ridklubbens verksamhet och hästarnas hälsa. Vad händer om utbyggnaden skapar problem för verksamheten och vem tar ansvar för det? Damm och farliga ämnen får inte spridas till beteshagarna.

Det är redan idag svårt för barn och ungdomar att ta sig genom området på grund av trafik och med ökad trafik kommer detta bli ännu svårare.

Återvinningscentralen genererar störande buller och med planförslaget kommer ett ännu större område utsättas för eventuellt buller.

Kommentar: Det är de etablerande företagens ansvar att följa regler kring omgivningspåverkan.

Den väg som är trafikerad idag väntas få en minskad andel tung trafik eftersom denna trafik i framtiden förväntas välja den genaste vägen till E6. Den genaste vägen till E6 kommer att vara norrut mot Almedalsvägen.

Påverkan från planområdets kommande verksamheter på grannfastigheternas tamdjur kommer inte att utredas inom ramen för detaljplanearbetet.

Om en återvinningscentral lokaliseras till området så kommer denna att omges av bullerskyddsåtgärder om bullernivåerna väntas överskrida riktlinjerna.

17. Ellevio

Ellevio har inget nytt att tillägga.

Ändringar

Plankarta:

Skyddsbestämmelserna med anledning av närhet till transportled för farligt gods är justerade.

Bestämmelsen om 10% genomsläpplighet är borttagen.

Bestämmelsen om 4 meter till fastighetsgräns har reviderats så att detaljplanen nu möjliggör sammanbyggnad i fastighetsgräns.

U-område för allmänna ledningar utgår ur plankartan.

Planområdet har minskats närmast fastigheten Kulla 1:73 så att NATUR-marken utgår.

Planbeskrivning:

Buller - förtydligande om att det är riktvärden för kategorin zon A som är aktuell inom planområdet.

Komplettering av påverkan på kulturmiljö i konsekvensbeskrivningen.

Kompletteringar med avseende på naturvärden och påverkan på dessa.

Underlagen dagvattenutredning och trafikprognos har reviderats i syfte att säkerställa detaljplanens genomförbarhet.

Syftet med utformningsbestämmelser i Z-området har förtydligats.

Planbeskrivningen har kompletterats med uppgifter om föreslagen ÅVC i området.

Grundkarta:

Grundkartan har uppdaterats för att omfatta förändrade fastighetsgränser efter fastighetsbestämning som utfördes i maj 2021.

Ida Lennartsson
Verksamhetschef plan

Johanna Vinterhav
Planarkitekt

Granskningsyttrande över förslag till detaljplan för verksamheter inom Frillesås-Rya 3:77 mfl, i Frillesås, Kungsbacka kommun

Synpunkter på sådant som kan aktualisera prövning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (PBL) och nu kända förhållanden att ett antagande av detaljplanen enligt förslaget kan komma att prövas.

Motiv för bedömningen

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10 §

Länsstyrelsen befarar att:

- riksintresse enligt miljöbalken påtagligt kommer att skadas,
- det som föreslås blir olämpligt med avseende på hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.
- miljökvalitetsnormer enligt miljöbalken inte iakttas,

Länsstyrelsen befarar inte att:

- strandskydd enligt 7 kap miljöbalken (MB) upphävs i strid med gällande bestämmelser,
- reglering av mellankommunala frågor inte samordnas på ett lämpligt sätt,

Riksintresse E6

En utförlig trafikfördelningsanalys saknas i trafikutredningen. Kommunen behöver förtydliga vilka vägätgärder som krävs för att säkerställa trafiksäkerheten och framkomligheten längs väg E6 som är av riksintresse för kommunikationer. Ett avtal med alla kommande vägätgärder behöver vara klart innan planen antas. Se vidare yttrande från Trafikverket.

2021-09-15

402-6248-21

Riksintresset Natura 2000-området Vendelsö, MKN vatten och dagvattenhantering

Länsstyrelsen anser att utbyggnaden av dagvattenanläggningen som den beskrivs i dagvattenutredningen inte är säkerställd i detaljplanen och det är därmed inte heller säkerställt att påverkan på Natura 2000-området undviks och att MKN inte påverkas negativt.

I planbeskrivningen sägs följande: ”Planerad utbyggnad bedöms inte försämra den ekologiska och kemiska statusen i berörda vattenförekomster eller försvåra möjligheten att god status uppnås i vattenförekomsterna, under förutsättning att valt dagvattensystem ger tillräcklig rening av dagvatten.” (sidan 40). På sidan 29 slår planbeskrivningen fast att ”utbyggnaden av planområdet ämnar att följa utredningens rekommendationer.”

Länsstyrelsen delar uppfattningen att om dagvattenutredningens rekommendationer följs så klaras MKN för vatten, liksom att påverkan på Natura 2000-området Vendelsöarkipelagen undviks. Dessutom minskar riskerna att känsliga arter som lax, öring, ål och havsnejonöga påverkas på ett sätt som gör att riskerna för påverkan kan accepteras.

Hela resonemanget i detaljplanen bygger dock på att dagvattenutredningens åtgärder genomförs. Det finns inget annat resonemang kring hur påverkan på MKN och Natura 2000-området Vendelsö blir vid ett genomförande av detaljplanen. För att kommunen ska visa att MKN och Natura 2000-området inte påverkas måste genomförandet säkerställas i detaljplan, annars faller resonemanget.

Länsstyrelsen kan inte se att de rekommendationer som finns i dagvattenutredningen är säkerställda i detaljplanen då ytorna för ändamålet inte finns avsatta. Illustrationskartan som finns i ärendet visar inte heller att dagvattenutredningens slutsatser är implementerade i detaljplanen. Det är viktigt att poängtera att rekommendationerna i dagvattenutredningen är både ytkrävande och platsspecifika. Det går inte lättvindigt att flytta på åtgärdernas placering och att bygga dem mer yteffektivt är eventuellt inte genomförbart på grund av grundvattennivåerna i området. Se även nedan under *dagvatten*.

Det framgår av planbeskrivningen att fastighetsägaren ansvarar för utförande, kostnader samt framtida drift och underhåll vad gäller samtliga anläggningar inom kvarterersmark ex dagvattenanläggningar. Om avsikten är att exempelvis ingå exploateringsavtal ska kommunen redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen (5 kap. 13 § PBL). Detta saknas i planhandlingarna.

Hälsa- och säkerhet – Buller

I samrådsredogörelsen sägs att planbeskrivningen har förtydligats enligt de rekommenderade riktvärden som föreslås i miljökonsekvensbeskrivningen.

I miljökonsekvensbeskrivningen anges följande ljudnivåer från industriverksamheter till bostäder: *50 dBA dagtid, 45dBA kvällstid, helg etc. och 40 dBA nattetid respektive maximal ljudnivå 55 dBA nattetid*. På sid 33 i planbeskrivningen redovisas Boverkets vägledning om industribuller vid bostäder i zon A, zon B och zon C. Länsstyrelsen anser att kommunen

2021-09-15

402-6248-21

tydligare bör ange att det är ljudnivåerna i zon A på sid 33 i planbeskrivningen som gäller för det industribuller från detaljplaneområdet som når bostäder.

Hälsa- och säkerhet – Risker

Farligt gods

Planområdet korsas i norra delen av Almedalsvägen, vilket är en rekommenderad led för farligt gods. Kommunen redogör i planbeskrivningen för hur risker med farligt gods ska hanteras och att Riskanalys av farligt gods, Länsstyrelsen Hallands län 2011 ska följas. Kommunen beskriver att ingen bebyggelse ska tillåtas inom 15 meter från Almedalsvägen. Detta säkerställs dock inte i detaljplanen, vilket är nödvändigt. Bestämmelsen *p - Byggnad ska placeras minst 15 meter från Almedalsvägens vägbana* saknas söder om vägen. Dessutom omfattas endast ”byggnad”. Länsstyrelsen anser att kommunen istället bör använda prickmark med lydelsen att marken inte får förses med *byggnadsverk*. Dels är prickmarken tydligare på plankartan, dels omfattar byggnadsverk både ”byggnader” och ”andra anläggningar”

Vidare saknas några skyddsåtgärder som inte alls är hanterade i planen:

-Förhindra att vätska rinner in på området. Vid all byggnation inom 60 meter från farligt gods led ska området i så stor utsträckning som möjligt utformas på ett sätt som motverkar spridning av vätska in på området.

-Minska risken för punktering av tank. Vid all byggnation inom 60 meter från farligt gods led ska sidoområdet längs med leden utformas på ett sätt som begränsar konsekvensen av ett avåkande fordon. (Detta kan delvis sammanfalla med Trafikverkets riktlinjer om vägars och gators utformning).

-Förhindra mekanisk konflikt. För etablering 15-30 meter från farligt gods led ska åtgärder införas som förhindrar mekanisk konflikt. (Detta kan delvis sammanfalla med första punkten, förhindra att vätska rinner in på området).

Råd om tillämpningen av PBL och MB

Dagvatten

Dagvattenanläggningar på kvartersmark

Stora delar av föreslagen dagvattenhantering inom delområde 1 i dagvattenutredningen ligger på kvartersmark utan erforderliga bestämmelser om dagvattenanläggningar. I delområde 4 är det tveksamt om den utpekade naturmarkens bredd räcker för föreslagna dagvattenanläggningar. Även inom delområde 2 i dagvattenutredningen föreslås åtgärder som kan behöva ta kvartersmark i anspråk, då föreslagen bredd på dammar och svackdiken inte med självklarhet rymms inom allmän plats-marken.

Dagvattenanläggningar på allmän plats-mark

Delar av rekommendationerna föreslås på allmän plats-mark Natur. Här finns erforderliga bestämmelser i detaljplanen. Inom delområde 2 föreslås till exempel en stor del av dagvattenåtgärderna inom allmän plats Natur. Större delen av det föreslagna Natur-området föreslås i

2021-09-15

402-6248-21

dagvattenutredningen som svackdike och grunda dammar. Man kan fundera på bestämmelsens lämplighet om större delen av Natur-område ska användas för teknisk infrastruktur. Natur-området i delområde 2, längs med bäcken i nordväst, pekas också ut som ett stråk i samband med sociala värden. Dagvattendammar och svackdiken är sällan positiva, och ibland helt avhållande, i rekreationssammanhang, framför allt om de omfattar stora ytor.

I Natur-marken i delområde 2 råder dessutom strandskydd. Det är inte säkert att dispens för dagvattenanläggningar kan lämnas med avseende på påverkan på det rörliga friluftslivet. Precis som med andra dispenser från förbud i miljöbalken (t ex biotopskyddsdispenser) bör eventuella dispenser vara avklarade innan detaljplanen antas.

Även i delområde 3 i dagvattenutredningen kommer mycket stora delar av allmän plats Natur att användas till dagvattenanläggningar.

Kulturmiljö och landskapsbild

Planen möjliggör storskalig bebyggelse av främmande karaktär i det annars mestadels agrart präglade och öppna landskapet och i närhet av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Den maximala nockhöjden har minskats i de södra delarna av området, söder om Almedalsvägen, men höjden är fortfarande betydande och kommer att ha stor påverkan på landskapet. Den påtagliga förändringen av kulturlandskapet gör de kulturhistoriska sammanhangen, både inom landskapet och mellan landskap och äldre bebyggelse, svårare att avläsa. Det är otydligt i planbeskrivningen vad bedömningen att konflikten med närliggande kulturvärden är liten baseras på. Den aktuella marken kan fortfarande utnyttjas differentierat men samtidigt möjliggöra bebyggelse som är anpassad till kulturvärden på platsen för att uppfylla kraven i PBL 2 kap 6 §.

Planbeskrivningen konstaterar att det är viktigt att placera och utforma den nya bebyggelsen med hänsyn till de kulturvärden som finns i anslutning till planområdet i form av bebyggelse och landskap. Detta har dock mycket små kopplingar till detaljplanens utformning. Eftersom den nya bebyggelsen inom planområdets södra del enligt planbeskrivningen bör utformas och gestaltas så att den anknyter till befintlig bebyggelse, bör detta regleras i detaljplanen genom lämpliga bestämmelser. En bestämmelse om minsta tillåten takvinkel har lagts till, men den ändrade takvinkeln är en obetydlig anpassning till landskapsbilden och till närliggande kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och har en mycket liten positiv betydelse för påverkan på omkringliggande landskap. Höjden hos den nya bebyggelsen är fortfarande betydande och att möjliggöra så hög bebyggelse så pass nära en äldre, särskilt kulturhistoriskt värdefull gårdsmiljö är olämpligt ur kulturmiljösynpunkt. Kommunen bör se över hur anpassningskravet i 2 kap 6 § PBL ska tillgodose vad gäller anpassning till landskapsbild och till kulturvärden på platsen.

Där miljökonsekvenserna beskrivs saknas koppling till de delar av miljömålet God bebyggd miljö som berör kulturmiljö.

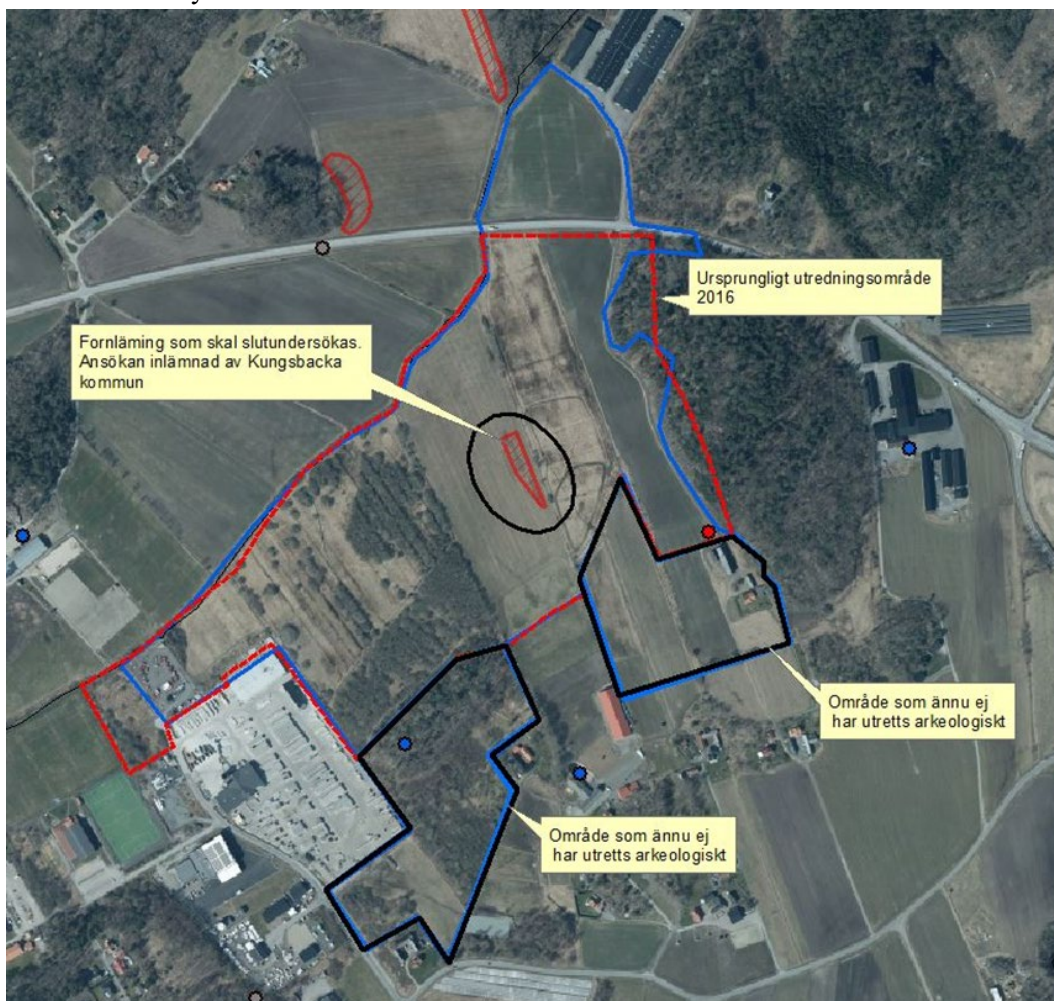
Tidigare synpunkter avseende konsekvenser för kulturmiljön och den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen i närområdet, exempelvis Kulla 1:73 och Kulla 1:4, kvarstår från samrådsyttrandet.

2021-09-15

402-6248-21

Arkeologi

Ur arkeologiskt hänseende vill Länsstyrelsen påminna om att de arkeologiska utredningar som utfördes 2016 ej innefattade hela den yta som nu finns med i planbeskrivningen (se bifogad karta). Mot bakgrund av tidigare påträffade ytor med fornlämningar inom planområdet skall de två ytorna i södra delen av planområdet (markerade med svart i bifogad karta) underkastas arkeologisk utredning enligt 2 kap 11 § Kulturmiljölagen. Ansökan om arkeologisk utredning söks hos Länsstyrelsen.

Biotopskydd

Kommunen bör säkerställa att biotopskyddsdispenser beviljas innan planen färdigställs och antas om planens genomförande är avhängigt att dispenserna beviljas.

Naturvärden

Mot bakgrund av naturvärdesinventeringen slutsatser är det ett rimligt att samtliga områden som är utpekade i inventeringen undantas från exploatering. Detta utöver de undantag som redan gjorts för att skydda naturvärden i detaljplanen.

2021-09-15

402-6248-21

Länsstyrelsen menar att *hela område 2 i naturvärdesinventeringen ska undantas från exploatering*. Det skulle innebära att en liten av kvartersmarken för verksamheter i öster, öster om det östligaste diket, plockas bort ur detaljplanen, eller pekats ut som allmän plats Natur. *Viktigast är att område 3 i naturvärdesinventeringen undantas i sin helhet*, inklusive en buffertzona för att säkra de gamla trädens kron- och rotutveckling. Det kan göras genom att minska kvartersmarken eller överföra kvartersmark till allmän plats Natur i Z-områdets nordvästra gräns. *Vidare är område 5 i naturvärdesinventeringen, som omvandlas helt vid ett genomförande av detaljplanen, också klokt att spara*, antingen i sin helhet eller i den nuvarande kraftledningsgatan om den sparas i tillräcklig utsträckning för att också innefatta den lilla dammen.

I planbeskrivningen sägs att naturvärden som gränsar till exploateringsområden riskerar att påverkas men ”med en hänsynsfull planering bedöms dock dessa naturvärden att klaras” (sidan 38). Länsstyrelsen vill särskilt trycka på att när detaljplanen väl är beslutad är det den som gäller, inte någon senare planering som kan vara mer eller mindre hänsynsfull. De hänsyn som behöver tas för en hållbar planering behöver tas i beslutet om detaljplan, inte skjutas på framtiden.

Skyddade och hotade arter

Länsstyrelsen har i samrådet yttrat att åtminstone de identifierade naturvärdesområdena i naturvärdesinventeringen som kommer att påverkas av exploateringen ska inventeras med avseende på arter som är skyddade genom artskyddsförordningen samt rödlistade och hotade arter. Att någon sådan inventering utförts framgår inte av handlingarna.

I planbeskrivningen på sidan 39 görs bedömningen att planen inte har ”någon större negativ påverkan på skyddade arter”. Eftersom kommunen även skriver att de gör bedömningen att ingen artskyddsdispens krävs säger de mellan raderna att ingen påverkan sker. Detta är dock aldrig uttryckt eller motiverat. Länsstyrelsen påminner att frånvaron av artobservationer i t ex artportalen inte betyder att det inte finns skyddsvärda arter i ett område, det kan lika gärna vara (eller kanske till och med troligare) att området inte är undersökt. Om fridlysta arter påverkas krävs en artskyddsdispens.

Groddjursinventering

Två våtmarker har inventerats med avseende på groddjur. I den ena av dammarna påträffades mindre vattensalamander och vanlig groda. Denna damm är undantagen exploatering då den ligger i allmän plats Natur. I den andra dammen, som också ingår i område 5 i naturvärdesinventeringen, påträffades inga groddjur. Då inga groddjur påträffats i dammen finns inga skäl för att den ska skyddas i detaljplanen utifrån den aspekten. Dammen och dess omgivning är dock utpekade i naturvärdesinventeringen utifrån dess värden i stort.

Särskilt utpekade arter

Arterna havsnejonöga, ål, lax och öring förväntas inte påverkas negativt om detaljplanen genomförs, under förutsättning att dagvattensystemet byggs ut som det beskrivs i dagvattenutredningen och att dagvattenanläggningarna utförs innan övrig exploatering inleds.

2021-09-15

402-6248-21

Länsstyrelsen är dock tveksam om detaljplanen faktiskt säkerställer genomförandet av åtgärderna i dagvattenutredningen.

Planbestämmelser

Den planbestämmelse som införts om att 10 % av kvartersmarken ska vara genomsläpplig är en god ambition. Men bestämmelsen kan vara svår att följa upp. Bestämmelsen bör dock justeras som ett krav på varje fastighetsägare att inte hårdgöra 10 % av marken på fastigheten.

Övrigt

Synpunkt från lantmäteriet vilken avser ersättning för upphävande av GA bör beaktas.

De som medverkat i beslutet

I handläggningen av detta ärende har länsarkitekt Cecilia Engström beslutat och planarkitekt Anna Nilsson varit föredragande. Därutöver har naturvårdshandläggare Daniel Helsing och beredskapshandläggare Jenny Jangefelt medverkat.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia (utan bilaga) till:

Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se